

WERELD
WIJZER

ANTARCTICA
EN DE SUBANTARCTISCHE
EILANDEN

JONNEKE VAN EIJDEN

INHOUD

Voorwoord	9	Pelsrobben	64
		Zeeleeuwen	64
		Vissen en overig onderwaterleven	65
ACHTERGRONDEN	11	Overig dierenleven	66
De natuurlijke omgeving	11	Ijs	66
Ligging	11	Landijs	66
Klimaat	13	Ijskappen, ijsplateaus, gletsjers en ijsbergen	66
Klimaatverandering	16	Zeeijs	69
Landschap	17	pakijs	69
Geologie	17	Politiek en toerisme	70
Geschiedenis	19	De Antarctic Treaty	71
De ontdekking van Antarctica	19	Opkomst van Toerisme	72
De grote ontdekkings- reizigers	21	Regelgeving voor bezoekers van het Antarctisch Gebied (IAATO)	73
De strijd om de Zuidpool	25		
Een nieuw tijdperk kondigt zich aan	40	PRAKTISCHE INFORMATIE	77
Walvisvaarder en pelsjagers	42	Reizen naar Antarctica en de subantarctische eilanden	77
Het begin van toerisme	43	Formaliteiten	78
Flora	44	Argentinië	78
Planten op Antarctica	44	Chili	79
Het Antarctisch Schiereiland en de Antarctische eilanden	46	Nieuw-Zeeland	82
De subantarctische eilanden	46	Australië	83
Fauna	47	Reisorganisaties	85
Vogels	47	Reismogelijkheden	87
Pinguïns	47	De scheepsreizen	87
Albatrossen	53	<i>Fotograferen en filmen</i>	94
Andere stormvogelachtigen	54	<i>Geldzaken</i>	95
Aalscholvers	56	<i>Gezondheid</i>	96
Ijshoenders	56	<i>Kinderen</i>	96
Meeuwen	57	<i>Tijd</i>	96
Jagers (skua's)	57	<i>Taal</i>	96
Sterns	58	<i>Voorbereiding</i>	97
Overige vogels	58	De actieve reizen naar het binnenland van Antarctica	98
Zoogdieren	58		
Walvissen en dolfijnen	58		
Baleinwalvissen	58		
Tandwalvissen	60		
Zeehonden	61		

Gezondheid en voorbereiding	98	Voorbij de zuidpoolcirkel	129
De vluchten over het continent en naar de geografische zuidpool	98	Fisheilanden	129
Literatuur	99	Adelaide	129
		Barry	130
		Detaille	130
		Crystal Sound	130
		Marguerite Bay	130
		Stonington	130
BEZIENSWAARDIGHEDEN	101	De Weddellzee	132
Inleiding	101	Paulet	133
		Devil	133
		Seymour	134
Reizen vanuit Ushuaia (Argentinië)	101	Snow Hill	136
Ushuaia	102	Kamperen bij de keizerspinguïns	136
Het Beagle Kanaal	104	Antarctische en subantarctische eilanden in de Atlantische Oceaan	137
De Drake Passage	105	Elephant	137
De klassieke route	106	South Orkney-eilanden	137
South Shetlandeilanden	106	South Sandwicheilanden	138
King George	106	South Georgia	140
Penguin	110	Tristan da Cunha eilandengroep	148
Nelson	110	Bouvet	151
Aitcho-eilanden	110		
Greenwich	111	Reizen vanuit Punta Arenas (Chili)	153
Deception	111	Inleiding	153
Half Moon	114	Nationaal Park Torres del Paine	153
Livingston	115	Punta Arenas	154
Trinity Schiereiland	116	Antarctisch Schiereiland, vliegen en varen	157
Brown Bluff	116	South Shetlandeilanden	157
Hope Bay (Esperanza)	116	King George	157
Weddellzee	117	Deception	158
Paulet	117	Half Moon	159
Devil	118	Cuverville	160
Antarctisch Schiereiland	119	Gerlachte Straat	160
Cuverville	119	Paradise Bay	161
Rongé	120	Neumayerkanaal	161
Orne-eilanden	121	Port Lockroy	162
Danco	121	Lemairekanaal	163
Melchior-eilanden	122	Petermann	163
Anvers	122	Het binnenland van Antarctica	165
Gerlache Straat	123	Patriot Hills	165
Neko Harbour	123		
Paradise Bay	123		
Neumayerkanaal	124		
Wiencke	125		
Lemairekanaal	126		
Plénau	127		
Petermann	127		
Argentinië-eilanden	128		

<i>Kamperen bij de keizerspinguïns</i>	167	Ross	202
Beklimmen Mount Vinson	168	Ross-ijsplateau	204
De geografische zuidpool	169	Commonwealth Bay	205
De Falklandeilanden	172	De oostkust	205
Inleiding	172	Subantarctische eilanden van Australië	206
Stanley en Oost-Falkland	177	Macquarie	206
Carcass	178	Heard en McDonald	207
Saunders	179	Subantarctische eilanden van Nieuw-Zeeland	209
Pebble	179	Snareseilanden	210
Sea Lion	179	Aucklandeilanden	211
Weddell	181	Campell	212
New Island	181	Antipodeneilanden	214
Jasoneilanden	182	Bounty-eilanden	215
Reizen vanuit Afrika	183	Uitzonderlijke reizen	216
Inleiding	183	Atlantic Odyssee en Western Pacific Odyssee	216
Het binnenland van Antarctica	183	(Semi)circumnavigatie van Antarctica	216
Dronning Maud Land	183	Historische plaatsen en monumenten in Antarctica	217
Subantarctische eilanden in de Indische Oceaan	185	Vogellijst zuidpoolgebied	225
Zuid-Afrikaanse subantarctische eilanden	185	Over de auteur	229
Marion	186	Register	230
Prince Edward	186		
Franse subantarctische eilanden	187		
Crozeteilanden	187		
Kergueleneilanden	188		
Amsterdam	190		
Saint Paul	193		
Australische subantarctische eilanden	194		
Heard en MacDonald	194		
Reizen vanuit Australië en Nieuw-zeeland	197		
Inleiding	197		
De Rosszee	197		
Balleny-eilanden	198		
Cape Adare	198		
Possessioneilanden	199		
Cape Hallet	200		
Coulman	200		
Terra Nova Bay	200		
Franklin	201		
Dry Valleys	201		

ACHTERGRONDEN

DE NATUURLIJKE OMGEVING

Ligging

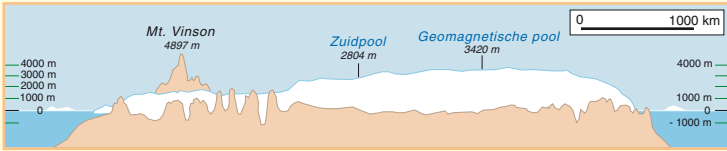
Antarctica ligt circa 1000 km ten zuiden van Zuid-Amerika, circa 4000 km ten zuiden van Afrika en circa 2500 km ten zuiden van Australië en Nieuw-Zeeland. Het is daarmee het zuidelijkste continent op aarde. Op dit continent is tevens de geografische zuidpool (90° ZB) te vinden.

Antarctica heeft een gemiddelde grootte van 14,2 miljoen km². De uitdrukking 'gemiddelde grootte' klinkt vreemd, maar als u bedenkt dat in de winter het pakijns rondom Antarctica zoveel groeit dat daardoor de totale oppervlakte toeneemt tot grofweg 20 miljoen km², dan begrijpt u dat we hier te maken hebben met een variërend oppervlak. Het continent zonder ijs meet, voor zover men heeft kunnen vaststellen, circa 7 miljoen km².

Dwars over het continent loopt een immense bergketen van meer dan 3000 km lang, de Transantarctic Mountains. De bergketen verdeelt het continent in Oost- en West-Antarctica. Oost-Antarctica is het grootste deel van het continent. West-Antarctica is slechts een klein deel, dat zich ook nog in noordwestelijke richting sterk vernauwt en zo het Antarctisch Schiereiland vormt.

Landschap rond Crystal Sound (zuidpoolcirkel)

In het verlengde van het Antarctisch Schierland ligt een aantal Antarctische eilandengroepen. Hiertoe behoren de South Shetlandeilanden (Livingston, Halfmoon, Deception en King George), de South Sandwicheilanden (o.a. Zavodovski, Saunders en Montagu), de South Orkneyeilanden (Coronation, Signy, Powell, Laurie en Saddle). Aan de rand van de Rosszee liggen onder andere de Balleny-eilanden en Scott.

In een grote kring om het continent liggen diverse subantarctische eilanden die vrijwel alle van vulkanische oorsprong zijn. Hiertoe behoren: de Falklandeilanden, South Georgia, Tristan da Cunha, Nightingale, Gough, Bouvet, Prince Edward, Marion, Kerguelen, Crozet, Amsterdam, Saint Paul, Heard, McDonald, Macquarie, Campbell, Chatham, Snares, Auckland en de Antipodeneilanden.

Klimaat

Op Antarctica heerst een poolklimaat. Dit wil zeggen dat in de zomer de temperatuur nauwelijks boven het vriespunt komt en het er over het algemeen winderig en heel droog is. Wie denkt dat de term woestijn alleen voor warme gebieden van toepassing is, heeft het mis. Grote delen van Antarctica zijn zo droog dat ze minder neerslag kennen dan de droogste woestijnen in Afrika en Australië.

De zeeën die Antarctica omgeven, behoren tot de onstuimigste ter wereld. Nergens anders kan de wind de zee zo ongehinderd opzwepen. Slechts een twintigtal kleine eilanden ligt tussen de noordelijkere continenten en Antarctica. De oversteek van een van de continenten naar Antarctica per schip vormt voor de meeste reizigers in spé een grotere drempel dan de hoge reissom.

Bijna geheel Antarctica ligt beneden de zuidpoolcirkel (66.33° ZB). Alleen het noordelijke deel van het Antarctisch Schiereiland ligt boven deze cirkel. Dit verklaart het onwaarschijnlijk milde klimaat op dit gedeelte van Antarctica.

Wanneer u in de zomer Antarctica bezoekt, zou u bijna vergeten hoe meedogenloos het klimaat hier kan zijn. In de winter zakt de temperatuur immers tot ver onder het vriespunt. Het is dan ook niet verwonderlijk dat hier de laagste temperatuur op aarde is gemeten, namelijk -89,2° C in juli 1983. Opmerkelijk genoeg was dit niet op de geografische zuidpool, maar bij het Russische station Vostok dat op de grote Poolijskap op ruim 3500 m hoogte ligt.

De Antarctische eilanden hebben een gematigd polair klimaat. In de winter zakt het kwik diep onder het vriespunt en in de zomer zijn temperaturen van 5° C tot 15° C niet ongewoon. Er valt het hele jaar door veel regen en sneeuw. Windstil weer met mist en helder weer met harde westenwind wisselen elkaar in hoog tempo af.

Op de subantarctische eilanden heerst een gematigd, vochtig polair klimaat. De sterke winden rond Antarctica hebben grote invloed op deze eilanden. Over het algemeen liggen de temperaturen boven het vriespunt. Alleen op South Georgia, Bouvet, Kerguelen en Heard is het kouder. Hier hebben zich nog grote gletsjers zich kunnen handhaven. Ze bedekken daar een groot deel van het landschap.

PRAKTISCHE INFORMATIE

REIZEN NAAR ANTARCTICA EN DE SUBANTARCTISCHE EILANDEN

Voor de meeste mensen betekent een reis naar Antarctica en de subantarctische eilanden de vervulling van een lang gekoesterde wens. Vanwege de hoge reisom is het boeken van zo'n reis meestal een weloverwogen beslissing, die genomen is na jarenlang informatie inwinnen, sparen en verdere voorbereiding. Deze gids kan een goed hulpmiddel zijn bij het nemen van uw beslissing om de reis wel of niet te maken, maar ook bij welk type reis u zou kunnen maken. Tevens kan deze gids tijdens de reis als handboek dienen.

Voor het overgrote deel worden reizen naar Antarctica en de subantarctische eilanden met een schip gemaakt. De meeste scheepsreizen beginnen en eindigen in Argentinië (met name Ushuaia). Slechts enkele reizen beginnen in Chili (Punta Arenas), Australië (Tasmanië), Nieuw-Zeeland of Zuid-Afrika.

Voor zeer sportieve en avontuurlijke reizigers zijn er mogelijkheden om vanuit Punta Arenas naar het binnenland van Antarctica te vliegen en vandaar met de ski's op avontuur te gaan.

De Falklandeilanden kunt u ook bezoeken zonder te varen. U kunt er vanuit Chili naartoe vliegen en verblijven op verschillende locaties.

Een van de grotere expeditiecruiers, de Lyubov Orlova

FORMALITEITEN

Afhankelijk van het startpunt van de scheepsreis zult u vanuit Nederland of België naar Argentinië, Chili, Australië of Nieuw-Zeeland moeten vliegen. Hieronder worden in het kort de bepalingen voor de genoemde landen behandeld. In het hoofdstuk 'Bezienswaardigheden' is een aantal steden opgenomen waar u op weg naar het beginpunt van uw reis naar Antarctica en/of de subantarctische eilanden zeker komt en in de meeste gevallen ook minstens een nacht zult moeten verblijven. Uitgebreide informatie is te vinden in de Elmar Wereldwijzers van de betreffende landen.

Argentinië

Paspoort en visum

Voor toegang tot Argentinië dient een Nederlander of Belg in het bezit te zijn van een paspoort dat tenminste geldig is tot en met de dag dat u Argentinië weer van plan bent te verlaten. Het verdient aanbeveling om te zorgen dat de geldigheid van uw paspoort nog veertien dagen na uw geplande terugkeerdatum geldig is.* Voor binnenkomst dient u een visumaanvraagformulier in te vullen en dit tezamen met uw paspoort te overhandigen aan de beambte van de paspoortcontrole. Reist u per vliegtuig dan worden deze formulieren tijdens de vlucht uitgereikt. Komt u over land dan kunt u dit formulier bij de grenscontrolepost verkrijgen.

Na afstempeling van uw paspoort en het formulier krijgt u een strookje terug. Dit strookje dient u goed te bewaren en met uw paspoort te overhandigen bij de controle voor het verlaten van Argentinië. Reizigers met een ander dan Nederlands of Belgisch paspoort kunnen bij de Argentijnse ambassade of bij de Visumdienst informeren naar de voor hen geldende regels.

* De genoemde geldigheidsduur is gebaseerd op de regels zoals deze in april 2009 op de website van de Argentijnse ambassade gepubliceerd zijn.

Informatie over Argentinië in Nederland

Argentijnse ambassade
Javastraat 20
2585 AN Den Haag
☎ 070-3654836

www.embassyargentina.nl

Argentijns consulaat
Javastraat 20
2585 AN Den Haag
☎ 070-3118411

Informatie over Argentinië in België

Argentijnse ambassade
Louiselaan 225
1050 Brussel
☎ 02-6477812

www.embassyargentina.be

Invoerbepalingen

Indien u 18 jaar of ouder bent mag u belastingvrij in- en uitvoeren:

- 2 liter alcoholische drank, 400 sigaretten of 50 sigaren.
- Valuta mogen onbeperkt in- en uitgevoerd worden.

Bijzondere bepalingen:

Voor een aantal gebieden die belangrijk zijn voor o.a. fruitteelt gelden strenge regels voor het invoeren van planten, groenten, vlees, kaas, fruit en andere bederfelijke producten. Men controleert hier zeer streng op.

Geld

De munteenheid in Argentinië is de Argentijnse peso (AR\$). De waarde van deze munt schommelt tussen de € 0,20 en € 0,25.

Baily Head aan de buitenrand van Deception

Verder landinwaarts zijn de ruïnes te zien van de Chileense basis Presidente Pedro Aguirre Cerda die bij de uitbarsting van 1967 werd verwoest.

De buitenzijde van het eiland ter hoogte van de rotspilaren die voor de kust staan, heet **Baily Head**. Hier bevindt zich een van de grootste kinbandpinguïnkolonies van Antarctica met circa 100.000 broedparen. Door de enorme branding en deining is het echter een van de moeilijkste plaatsen op de South Shetlandeilanden om aan land te komen.

Half Moon

Half Moon is een klein eiland dat ligt in de beschutting van Livingston. De vulkanische oorsprong verraadt zich door de vele stenen pilaren die verspreid over het eiland voorkomen. Het omringende landschap is hier werkelijk adembenemend. In de baai liggen vaak gestrande ijsbergen die door water en wind tot de mooiste vormen zijn geslepen. De stranden vormen rustplaatsen voor Weddellzeehonden en Antarctische pelsrobben. Er broeden ezels- en kinbandpinguïns in kleine kolonies. Broedende zuidpoolsterns en Antarctische jagers zijn zeer nadrukkelijk aanwezig. Komt u te dicht bij hun nest, dan wordt u op niet mis te verstane wijze met duikvluchten verjaagd. Verscholen tussen de puinhellingen broeden stormvogeltjes.

Als eind december de meeste sneeuw verdwenen is, kan er een langere wandeling gemaakt worden naar bijvoorbeeld de Argentijnse zomerbasis Teniente Camara.

Half Moon ligt op 62°36'Z 59°55'W. Het eiland is 2 km lang en heeft de vorm van een halve maan (hoefvorm). Alhoewel het eiland al sinds 1821 bekend was bij pelsjagers, kreeg het pas in 1935 de huidige naam.

Half Moon

Livingston

In de 19^e eeuw was Livingston een van de belangrijkste plaatsen voor de robbenjagers. In journalen uit die tijd wordt het eiland omschreven als een gebied waar de jagers de dieren voor het oprapen hadden. Vanwege de grote hoeveelheid historische overblijfselen uit deze tijd is het westelijk deel van het eiland gesloten voor toerisme.

De grote diversiteit aan broedende vogels, rustende Antarctische pelsrobber en zuidelijke zeeolifanten en de enorme oppervlakte met mossen en korstmossen, hebben dit eiland tot een grote toeristische trekpleister gemaakt. Als enige plaats op de South Shetlandeilanden en Antarctica broeden bij Hannah Point (zuidwestkust) ieder jaar enkele macaronipinguïns. Verder komen er voor ezelspinguïns, kinbandpinguïns, zuidelijke reuzenstormvogels, Wilsons stormvogeltjes, keizersaalscholvers, zuidpoolkippen, Kaapse duiven, kelpmeeuwen en Antarctische jagers. Vanwege de kwetsbaarheid van de zuidelijke stormvogels in het broedseizoen is het eiland tot eind januari gesloten voor toeristisch bezoek.

Het eiland leent zich voor lange wandelingen over de bergrug of langs de stranden. Onderweg kunnen op een aantal plaatsen fossielen gevonden worden.

Hannah Point ligt op 62° 39'S 60° 37'W. Het langgerekte eiland (73 km) heeft zeer steile kliffen aan de noordkust. Vanaf de top van de kliffen loopt de helling glooiend naar de zuidkust waar deze eindigt in kiezel- en zandstranden. Het hoogste punt is Mount Friesland (1.700 m) De naam Hannah Point komt van een robbenschip, de Hannah, dat hier in 1820 vergaan is.